بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2022/HC-B12/82,83
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް: އަޙްމަދު އަކްސަމް / އަލަމާގެ، ރ.ކަނދޮޅުދޫ
  މުޙައްމަދު ޚިލްޔާން / މއ.ކަނޑުހުރާ، ކ.މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޤާޟީ އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

- ނިމުނު ތާރީޚް: 8 ޞަފަރު 1444 / 4 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 26 މުޙައްރަމް 1444 / 24 އޮގަސްޓް 2022

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:
- ނަންބަރު: 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރު
  145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރު
- ނިންމި ތަން: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 14 އޮގަސްޓް 2022
  19 އޮގަސްޓް 2022
- ނިމުނު ތާރީޚް: 15 އޮގަސްޓް 2022
  20 އޮގަސްޓް 2022

ޖިނާއީ - ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކޮށްލުން) - ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނޫ އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 16 ވަނަ މާއްދާ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަފާސީލު:

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރާއި އަދި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (20 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ، އެ 2 (ދެ) އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބަލާފައިވާ ދަޢުވާއެކެވެ.

2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން ބަންދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/82 ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ހ. ކަސްދޫދުރު / އަލަމާގެ، އަޙްމަދު އަކްސަމް[1] އެވެ.

3. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (20 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން ބަންދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/83 ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ، ކ.މާފުށި / މއ. ކަސްތޫރި، މުޙައްމަދު ޝިހާމް[2] އެވެ.

4. ބަޔާންކުރެވުނު 2 (ދެ) މައްސަލާގައި[3] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފު ބިނާވެފައިވަނީ، ޤާނޫނީ އެއްވެސް ނުކުތާއެއްގެ މައްޗަށް ކަމަށްވުމާއި އަދި އެ ނުކުތާގެ ތަފްޞީލުގައި ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެއްސަބަބުތަކެއް ކަމުގައިވާތީ، ކުރިން އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު 02 ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފީ އަޑުއެހުންތައް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިވަނީ، އެ ދެމައްސަލަ އެކުއެކީ އެއް އަޑުއެހުމެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

1. ދރރ ނަންބަރު A271522
2. ދރރ ނަންބަރު A071311
3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/82,83 ޤަޟިއްޔާ

އަބްދުލް އަލްސަމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތް:

5. ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ދުނިޔޭގައި ފާހަގަކުރާ އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑޭ އޮފް ޔޯގާ 2022 ފާހަގަ ކުރުމަށް، 2022 ޖޫން 21 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތުގައި ގަލޮޅު ފުޓްބޯޅަދަނޑުގައި ރާއްޖޭގައި ހުންނަ ބޭރުގެ ހައިކޮމިޝަންތަކުގެ ވެރިންނާއި، ސަރުކާރުގެ ވެރިންނާއި އާންމުން ބައިވެރިވި ހަރަކާތް ހިނގަމުން ދަނިކޮށް، އެތަނަށް ގަދަކަމުން ބަދަލު ވަދެ، އެ ހަރަކާތުގައި ބައިވެރިވި މީހުންނާއި ކުރިމަތިލައި، މާރާމާރީ ހިންގާ، އެ ތަނުގައި ހުރި ތަކެއްޗަށް ގެއްލުންދީ އާންމުންގެ ހިތްތަކުގައި ބިރުވެރިކަން އުފެދޭގޮތަށް ހަމަނުޖެހުން ހިންގާ، ތަނުގައި ސަލާމަތީ ކަންކަން ބަލަހައްޓަން ތިބި ފުލުހުންނާއި ކުރިމަތިލައި، ފުލުހުންގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ހުރަސް އަޅާފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައާއި ގުޅިގެން، 2022 ޖުލައި 1 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/HA/2022/271 ކޯޓު އަމުރު (29 ޖޫން 2022) ގެ ދަށުން، ރ. ކަނޑުހުޅުދޫ / އަލިފާގެ، އަބްދުލް އަލްސަމް ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.

6. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖްރާއަތުގެ ޤާނޫނު[4] ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އާއި 60 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖްރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (2) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިހުރި ކަންކަން ހިމެނޭ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރާކަމަށްބަލައި 2 ޖުލައި 2022 އިން ފެށިގެން، 9 ޖުލައި 2022 ގެ ނިޔަލަށް އަބްދުލް އަލްސަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.[5]

7. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1276 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން، އަބްދުލް އަލްސަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރި 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، އަބްދުލް އަލްސަމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް

4. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016
5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1276 ކޯޓު އަމުރު

ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުޅުމާލޭގެ ފެރާމޭން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން[6] ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[7]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (4) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކުށްކުރަން ބަލާއިރު، އަޙްމަދު އަކްސަމްގެ ފަރާތުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމުގެ އިޙްތިމާލު އޮތްކަމަށް ފެންނާތީ، 9 ޖުލައި 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 8 އޮގަސްޓް 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް އަޙްމަދު އަކްސަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1322 ކޯޓު އަމުރުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

8. އިސްވެ ބަޔާން ކުރެވުނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1322 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން، އަޙްމަދު އަކްސަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރި 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، އަޙްމަދު އަކްސަމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުޅުމާލޭގެ ފެރާމޭން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން[8] ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[9]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (3) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (4) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްކުރި ފަރާތަކީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި، 8 އޮގަސްޓް 2022 އިން ފެށިގެން 15 އޮގަސްޓް 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް އަޙްމަދު އަކްސަމް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1533 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވައިފައެވެ.

9. އަޙްމަދު އަކްސަމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލާގައި، އަނިޔާލިބުނު މީހުންނާއި، ހެކިންނާއި ސުވާލުކޮށް ބަޔާން ނެގުމަށާއި، ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުންނާއި ސުވާލުކޮށް ބަޔާންނެގުމަށާއި، ފޮރެންސިކް ތަޙްލީލުތައް ނިންމުމަށާއި އަދި ކޯލް ޑީޓެއިލްސް ހޯދައި އެނަލައިސިސް ހެދުމަށް، ތަޙްޤީޤަށް އިތުރު

6. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުޅުމާލޭގެ ނަންބަރު MF/194694 ބަންދާގުޅޭ ޗާޓް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ފޯމު
7. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
8. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހުޅުމާލޭގެ ނަންބަރު MF/195107 ބަންދާގުޅޭ ޗާޓް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ފޯމު
9. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

މުއްދަތު ބޭނުންވާނީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[10]ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، 15 އޮގަސްޓް 2022 އިން ފެށިގެން 29 އޮގަސްޓް 2022 ގެ ނިޔަލަށް، އަބްދުﷲ އަލްސަފްގެ ތަމްދީދަށް 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް އިތުރުކޮށްދީފައެވެ.[11]

8.10 15 އޮގަސްޓް 2022 އިން ފެށިގެން 15 އޮގަސްޓް 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް އަބްދުﷲ އަލްސަފް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުނު އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1533 ކޯޓު އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވާތީވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ބާވަތްތަކާއި، ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ބާބު ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އަބްދުﷲ އަލްސަފް ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ހެއްކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އިޙްތިމާލު އޮތުމުންނާއި، އެމާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްލާއިރު، އަބްދުﷲ އަލްސަފް ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ އޮތްކަމަށް ބެލެވޭތީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[12]ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއާއި، އަދި 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފުވެ، އެމާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން އަބްދުﷲ އަލްސަފް ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން[13] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރުން އަބްދުﷲ އަލްސަފް ޝަރުޠުކޮށް ބަންދުން ދޫކުރަން އަމުރުކޮށްފައެވެ.

10. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
11. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-A2/171/2022/1732 ތަމްދީދުކުރުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް ނިންމި ލިޔުން
12. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
13. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/195207 ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރުގެ ނިންމުމާއި އަދި އެ ނިންމުމަށް ވާސިލްވި ސަބަބުތައް:

11. އަބްރަމަދު އަލްސަވް ޝަރީޢަތުން ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުއްވައިފާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރުގައި އަބްރަމަދު އަލްސަވް ބަންދުން ދޫކުރި ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

”ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރި ސަބަބު:

މިހާ ބަންދުގައި ހުރުކުރި މުއްދަތަކާއި، މިހާގެ ފަރާތުން ހިނގި އަމަލުގެ ސަބަބުން ޕްރޮޕަރޓީއަށް ގެއްލުމަކު ކުރިމަތިވާން ކަމަކީ ބޮޑުވުން ކަމުގައި ޕީނަލްކޯޑު އަނިޔާއުން ލިބިފައި ނުވާތީއާއި، ހުއްކަން ނުގުޅޭ ފުރުވާލާފައިވަނީ ބެލޭ ކަނޑައެޅުމަށް މިންވަރުއްގެ ކުރީން ފަށް ބަދަލުކުރުން (މިހާ ހައްގުގައި ކުރިއަށްގެންދާ ކުރިން ދަތުރު ބަދަލުކުރުން / ސިފަ ބަދަލުކުރުން) ފުރުޞަތު ހުރިހާ ގޮތަކުން ވީނަމަވެސް އެކަށީގެންވާ އެދެރި ކަމެއް މިހާރު ކުރިއަށްދަވެސް، ތަހުޤީޤު މިހާރު ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން އަދި ކުރިމަތިލާފައިވަނީ ބެލޭ ހުށަހެޅި ނުފުދޭ ދަތުރުކުރާފައި ކަނޑައެޅުމަށް ނުކުތުމަކީ، މިހާގެ މައްސަލަ ކަމަށް އެޖަނސީއާއި ބަންދުން ދޫކޮށްދިނުމުގަ، ހުށަހެޅު ނުފުދޭ ފުރުޞަތުގެ އިތުރުވެފައިވާ ދަށުން ތިބެނިވިފައިވާ ބެލީނައާއި، ތަޙުޤީޤުގެ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާތަކުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރި ކަނޑައެޅި މުހިއްމު މި ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރު މިންވަރުން މިހާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ނުޖެހޭ ސަބަބުތަކެއް އެކަމަކުން ބެލެވޭނެ ކަމުގައި ބެރަކުފެން ނެތުމުން.“

12. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/82 ދަޢުވާ ބެލި މައްސަލައިގައި، އިސްތިއުނާފުކުރަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިފާޢުގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާގެ މައްސަލައެވެ.

މުރާޖަޢާ ދިވެހިންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވި މައްސަލައިގައި ކަނޑައެޅިފައިވާގޮތް:

13. ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން ދިނިއްޔާގައި ފާހަގަކުރާ އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑޭ އޮފް ޕީސް 2022 ވާހަކަ ކުރުމަށް، 2022 ޖޫން 21 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތުތަކުގައި ގަލޮޅު ފުޓްބޯޅަދަނޑުގައި ރާއްޖޭގައި ހުންނަ ބޭރުގެ ހައިކޮމިޝަންތަކުގެ ވެރިންނާއި، ސަރުކާރުގެ ވެރިންނާއި އާންމުން ބައިވެރިވި ޔަރާހާތް ހިނގުމަށް

ދަނިކޮށް، އެތަނަށް ގަދަކަމުން ބަޔަކު ވަދެ، އެ ހަރަކާތްގައި ބައިވެރިވި މީހުންނާއި ކުރިމަތިލައި، މާރާމާރީ ހިންގާ، އެ ތަންގައި ހުރި ތަކެއްޗަށް ގެއްލުންދީ އާންމުންގެ ހިތްތަކުގައި ބިރުވެރިކަން އުފެއްދުމަށް ހަމަނުޖެހުން ހިންގާ، ތަންތަނުގައި ސަރުކާރުގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓަން ތިބި ފުލުހުންނާއި ކުރިމަތިލައި، ފުލުހުންގެ ދައުރު އަދާކުރުމަށް ހުރަސް އަޅައިފައިވާކަން ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލާގައި، 2022 ޖޫން 21 ވަނަ ދުވަހު، މއ. ކަނަރުގާ / ކ. މާލެ، މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.[14]

14. ޝަރީޢަތްކުރާމަޙްކަމާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިހުރި ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[15] ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އާއި 60 ވަނަ މާއްދާއާއި، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[16]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 22 ޖޫން 2022 އިން ފެށިގެން، 27 ޖޫން 2022 ގެ ނިޔަލަށް މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.[17]

15. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1185 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކުރި 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، މުޙައްމަދު ދިލްޝާންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން[18] ޝަރީޢަތްކުރާމަޙްކަމާ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިހުރި ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭތީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި

14. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު TD143126 ހައްޔަރުކުރެވުނު މީހާގެ މައުލޫމާތު ފޯމު
15. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016
16. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
17. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1185 ކޯޓު އަމުރު
18. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/194509 ބަންދާމެދު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު

ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[19]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މުޖުތަމައުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 26 ޖޫން 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 06 ޖުލައި 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަން ބަންދުގައި ބޭއްވުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1220 ކޯޓު އަމުރުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

16.އިސްވެ ބަޔާން ކުރެވުނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1220 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަން ބަންދުގައި ބޭއްވުމަށް އަމުރުކުރި 10 (ދިހައެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބޭއްވުމުގެ އަމުރަކަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން[20] ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[21]ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އާއި 60 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[22]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މުޖުތަމައުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 6 ޖުލައި 2022 އިން ފެށިގެން 5 އޯގަސްޓް 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް މުޙައްމަދު ޒިޔާދަން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1300 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވައިފައެވެ.

17.ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1300 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަން ބަންދުގައި ބޭއްވުމަށް އަމުރުކުރި 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުން، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން އޭނާ ބަންދުގައި ބޭއްވުމުގެ އަމުރަކަށް

19. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
20. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/194650 ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު
21. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016
22. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުން[23] ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[24]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި 4 އޮގަސްޓު 2022 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 20 އޮގަސްޓު 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް، މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1503 ކޯޓު އަމުރުން އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

18. މުޙައްމަދު ދިލްޝާންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލާގައި، އަނިޔާލިބުނު މީހުންނާއި، ހެކިންނާއި ސުވާލުކުރަން ބާކީ ހުރުމާއި، އަދި ފޮރެންސިކް ތަޙުލީލް ނިންމުމަށް، ތަޙުޤީޤަށް އިތުރު މުއްދަތު ބޭނުންވާތީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[25]ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، 20 އޮގަސްޓު 2022 އިން ފެށިގެން 03 ސެޕްޓެމްބަރު 2022 ގެ ނިޔަލަށް، މުޙައްމަދު ދިލްޝާންގެ ތަޙުޤީޤު 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް އިތުރުކޮށްފައިވެއެވެ.[26]

19. 4 އޮގަސްޓު 2022 އިން ފެށިގެން 20 އޮގަސްޓު 2022 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުނު އޯޑަރުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1503 ކޯޓު އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވާތީވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[27]ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތީގައި، ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ

---

23. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/195038 ބަންދާގުޅޭ އޯޑަރު ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު
24. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
25. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
26. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-A2/171/2022/1771 ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް
27. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016

(1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (2) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (4) ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ހެއްކަން ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އިހްތިމާލު އޮތުމުންނާއި، އެމާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ އޮތްކަމަށް ބެލެވޭތީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[28]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް، އެމާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާ ނުވަތަ ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ރިމާންޑް ޖަލްސާގައި ބަންދުކޮށްފައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން[29] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (15 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރުން މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ޝަރުޠުކޮށް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރުގެ ނިންމުމާއި އަދި އެ ނިންމުމަށް ވާޞިލްވި ސަބަބުތައް:

20. މުޙައްމަދު ދިލްޝާން ޝަރުޠުކޮށް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (20 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރުގައި، އެކަން ބަންދުން ދޫކުރި ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތުގައެވެ.

"ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރި ސަބަބު:

1. މީނާ ބަންދުގައި ހޭދަކުރި މުއްދަތާއި،

---

28. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

29. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/195316 ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު

2. މީނާގެ ފަރާތުން ހިންގި އަމަލުގެ ސަބަބުން ބިރުވެރިކަން ތަހައްމަލު ކުރުވިދާނެކަމަށް ބެލެވުން ކަމުގައި ވީނަމަވެސް އަނިޔާއެއް ލިބިފައިނުވާތީއެވެ،

3. ހެއްކަން ނުފޫޅޭ ފުރުވަފާނެކަމަށް ބެލެވޭކަމަށް ބުނެފައިވީނަމަވެސް އެކަމަކު ބާރުދޭ ސަބަބުތަކެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާތީއެވެ، އެކަން ވަޒަން ކުރުވާން ކަމެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާތީއެވެ، ކުރުގެ ހާދިސާ ހިނގައިދިޔަ ބިރުވެރިކަމެއް ހިނގުނުކަމުގެ ބެލެވުނަސް އެއީ މި މައްސަލާގައި ލިބިދާނެ ހުކުމަކަށް ނުފޫޅޭ ފުރުވަފާނެ ސަބަބެއް ކަމަށް ބަލައި، ހިމެނުމެއް ނެތް ގޮތަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށްކަމަށް ނުދޭކަށްނުވާތީއެވެ،

4. މީނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅޭ ޝަރުޢީ ހުކުމަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، ހެއްކަން ނުފޫޅޭ ފުރުވުމުގެ އިހްތިމާލު އޮތް ކަމަށް ބަލާ ބާރަދާޅުގައިވެސް އެފަދަ އިހްތިމާލު ދަށްކުރުމަށްޓަކައި ފެންނާތީއެވެ،

5. ތަޙުޤީޤުގެ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާތަކުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރި ކަންކަމަކީ މިހާރު މި ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ މިންވަރުން (ޙުކުމް ހަލާކުވާ ބާރުފޯރުންތަކާ ދެކޮޅަށް ހިސްދުލުގެ ކުރުގައި ބަންދުކުރަން ބަލާއިރު) މީނާ އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަމަށް ޝަރުޢީގޮތުން އޮތްކަމަށް ބެލެވޭނެ ކަންކަން ކަމުގައި ބުރަވެވޭން ނެތުމުން.“

21. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/83 ދަށުން ބެލި މައްސަލައިގައި، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ދައުވާގެ މައްސަލައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ:

22. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރާއި އަދި ކޯޓުގެ ނަންބަރު -145 J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އަންނަނިވި ނުކުތާ ހުށަހަޅައި، އެ ނުކުތާތަކުގެ ދިފާޢުގައި ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކަވައިފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ: އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭ އަމުރުތަކަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރުތަކެއް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެއްކި ނުކުތާ:

23. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރާއި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (20 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރުތަކެއްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[30]ގެ 59 ވަނަ މާއްދާ އާއި 60 ވަނަ މާއްދާ އަށާއި އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ބޮން އުފެއްދުން ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން އަޙްމަދު އަކްސަމްއާއި މުޙައްމަދު ދިލްޝާދަށް ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދެއްވުން އެދިވަޑައިގަތެވެ.

އިސްތިއުނާފަށް ނުކުތާގެ ރައްދާއި އަދި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތްތަކުން ދެއްކި ނުކުތާ:

އަޙްމަދު އަކްސަމްގެ ފަރާތުން ދިފާޢީ ރައްދު

24. އިސްތިއުނާފުގެ ރައްދުގައި އަޙްމަދު އަކްސަމްގެ ފަރާތުން ދެއްކި ގޮތެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދައުލަތުން ކޮށްފައިވާ އިސްތިއުނާފު ބިނާވަނީ ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ބޮން އުފެއްދުން ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[31]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ފަސޭހަކަން ލިބިދީފައިވާ ތަފުސީލީ ބާރު ބޭނުންކުރިގޮތް ރަނގަޅުނޫންކަމަށް ބުނެ އެކަމުގެ މައްސަލަ ކަމަށެވެ. އަދި އަޙްމަދު އަކްސަމް ދުވާލުތަކުގައި ބަންދު މަޖިލީހުގައި ތިބެމުންދާތީވެ ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތު ފުށުއަރާތީ ބަލުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ފަސްޓްއާގެ 37 ވަނަ ފުޓްނޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ Letellier v. France ފަސްޓްއާގައި ވިޔަސް މައްސަލަ އަށްކާއަން ފައިސާދީން ވިޔަސް ބަންދުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިމަތިން ނިންމަމުން އައި ގޮތް އެއީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ދާއިރު

30. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016
31. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

ބަދަލުކުރުވިދާނެ ނިންމުމެއްކަމަށް European Court of Human Rights އިން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ވ. އަޙްމަދު ނިޝާމް ޤަޟިއްޔާގެ 16 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ފަރާތުގެ ބަންދުގެ ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ދެފަރާތުން ދައްކާ ވާހަކަތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން އެކަށީގެންވާނެކަމަށެވެ. އަދި ހައިކޯޓުގެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ވ. އިބްރާހީމް ޝަރީފް ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، ބަންދުގެ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާ ޢަމަލު ކަމަށް ބަންދުކޮށްފައިވާނަމަ ބަންދުގެ ދުވަސް މަރުޙަލާގައި އެފަރާތް ދޫކޮށްލުމުން އެ ބަންދުން ދޫކުރި ކުރިން ހައިކޯޓުން ބަލައިގަންނަވާފައިވާކަމަށެވެ.

25. މިގޮތުން، މި މައްސަލައިގައި މައިގަނޑު ޖަވާބު ދޭންޖެހޭ ދި ސުވާލަކީ އަޙްމަދު އަލްސަލާމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ނުކުތާ ފާހަގަކުރުމުގެ އިސްތިއުނާފު އެޕީލް ކަމަކާއި އަދި އަޙްމަދު އަލްސަލާމްގެ ފަރާތުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިވާ އެއްވެސްކަމެއްކަމަށެވެ. މި ގޮތުން ހުށަހަޅާ ނުކުތާ ފާހަގަކުރުމުގެ އިސްތިއުނާފު އެޕީލް ބަލާއިރު ހައިކޯޓުގެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ވ. އިބްރާހީމް ޝަރީފް ޤަޟިއްޔާގެ 31 ވަނަ ޕެރެގްރާފްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދާއިރާގެ މީހުން ތިބިކަމަށް ބެލިދާނެތީއެވެ، އެ ފަރާތްތަކާއި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތާއި އެއް ގޮތަކާއި، ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފުރުޞަތުދިނުމަށް ބެލުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފުރުޞަތުގެ އިންޞާފު އޮތް ކަމަށް ބެލެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި އަދި ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/01 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ހުށަހަޅާ ނުކުތާ ފުރުޞަތުދޭނެކަމުގެ އިސްތިއުނާފު އެޕީލް ނަމަ އެ ފަރާތާއި މުޤައްދަމާކުރާ ފަރާތާ ދެމެދު އެއް ގޮތް ބަރާބަރުކުރެވޭކަން ކަމަށެވެ. މިގޮތުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުން ދީނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާފަދައިން މައްސަލައިގައި ޚިލާފު ހުރި ހެކިތަކަށް ބަލައިގެން، ޤަރާރުކުރުމުގެ މިގޮތުގެ ބަރުދަނުވުމުގެ ހެކިތަކެއް ހުރިކަން ދައްކާފައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާކަމަށެވެ.

26. އަޙްމަދު އަފްސަލް ބަންދުން ދޫކޮށްލައިދިނުމަށް މުޖުތަމަޢަށް ނުރައްކަލެއް އޮތްކަމަށް ދައުލަތުން ބުނި ނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު ކުރުމާ އަމުރުގައި ފަނޑިޔާރު ފާހަގަ ކުރައްވާފައިވާފަދައިން، ހަމަ މި މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ބައެއް މީހުން ދޫކޮށްލާފައިވާއިރު، އަދި މީގެ ތަޙުޤީޤުން ދިޔައިރު ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ އަމިއްލަ އިސްތިންގުމުގެ މަތިން ދޫކޮށްލާފައިވާ ހިރާސްތާ އެކުގައި ދައުލަތުން އެ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުން ދޫކުރި އިރު ދިމާނުވާ ހާލަތެއް އަޙްމަދު އަފްސަލް ދޫކޮށްލައިދިނުމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ދިމާވެދާނެކަމަށް ބުނާނަމަ އެ ތަފްޞީލު ހާމަކޮށްދީފައިނުވާކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ. ސަބަބަކީ ގާނޫނުއަސާސީގެ 17 ވަނަ މާއްދާއާއި، 22 ވަނަ މާއްދާގައި ތަފްޞީލު ނުކުތާއި ހަމަހަމަކަމާ އަސާސީ ޙައްޤެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އަދި ގާނޫނުއަސާސީގެ 68 ވަނަ މާއްދާގައި ވާފަދައިން ގާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ ތަފްސީރުކުރުމުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރަން ޖެހޭނެކަމަށެވެ. އަދި މިކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަޙްމަދު އަފްސަލާ އެއް ޙާލަތެއްގައިވާ ބަޔަކު ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ އަމިއްލަ އިސްތިންގުމުގެ މަތިން ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވާއިރު، އެ ފަރާތްތަކާއި އަޙްމަދު އަފްސަލާ އެކު ތަފާތަކީ ކޮބައިކަން ދައުލަތުން ސާބިތު ކޮށްދީފައިނުވާކަމާއި ތަޙައްސުބުން ދުރުވުމުގެ ގޮތުން މިއީ ކޮންމެހެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްކަމަށެވެ.

އަޙްމަދު އަފްސަލްގެ ވަކީލުން އެދުނުގޮތް

27. އަޙްމަދު އަފްސަލްގެ ވަކީލުން އެދިފައިވަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 (15 އޮގަސްޓް 2022) ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ގާނޫނީ އުސޫލު ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، އެ އަމުރު ދަމަހައްޓަވައިދެއްވުން އެދިފައިވެއެވެ.

މުޙައްމަދު ޒިޔާދުގެ ވަކީލުން ދީފައިވާ ޖަވާބު

28. ގާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ގާނޫނު)ގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި އެ ގާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 9 ވަނަ މާއްދާގެ

ނިޔާވަތް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ހިމެނޭ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހަކު ހައްޔަރުކުރެވޭތާ ގިނަވެގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ މައްސަލަ ދަޢުވާކުރުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ ޤާނޫނުގެ އެއްބައި ތަންފީޛުކުރުމުގައި އަނެއްބައި ތަންފީޛު ނުކުރާ ދުސްތޫރުގެ އިސްތިސްނާ އެ ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިނުވާކަމަށެވެ. މިސާލަކަށް ޑްރަގްސްގެ މައްސަލަ ކުށުގެން ތުހުމަތާއި ގުޅިގެން ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އެދުނުގޮތަށް އޭނާ ޖަލުގައި 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަސް ހާޒިރުގައިވާއިރު، ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ބަންދުގައިހުރި ނަޒަރުހާލަތު ހަލާކުވި އެއްވެސް ގޮތަކުން މަސްއޫލުވާ ޤާނޫނު[32]ގެ ދަށުންކަމާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތަށްވުރެ، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 50 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެއީ ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްކަމަށް ދެކޭކަމަށެވެ.

29.މިބައްޔަތު ދިފާޢުއްވާ ދެކޭގޮތް ހުށަހަޅާފައި ހުއްޓެވުމުގެ ރިކާޑެއް ބަލާއިރު، އެންމެ ފަހުން ހައްޔަރުކުރެވިފައިވަނީ 2016 ގައި ކަމަށްވެފައި މިހާރު އެގޮތުން 6 އަހަރު ހިނގާފައިވާއިރު އެ ރިކާޑު އެ ގޮތަށް ދުވަ ޙާދިސާއާއި ގުޅުންހުރި ޢަދުލުއިންސާފު ކަމަކީ. އަދި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް އިސްތިރާމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޤަޟިއްޔާގެ ފޮނުވުމުގެ 12 ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން 16 ވަނަ ނަންބަރާހަމައަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ތުހުމަތުކުރެވޭއިރު މިހާރު ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭކަން އެ ގޮތުން ގޮތުގައި ނުވަތަ ނެތިގެން އަސްލެއް ނެތްކަމަށެވެ. މިގޮތުން ކުރިން ބަންދުގެ މަޤްޞަދަށް ފުރުޞަތު ހުރަހެއް ފެއްޓުމަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ 2 ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަމަށް، އެމަނިކުން އެ ސަބަބުތައް ވުޖޫދުގައިވާކަން ދަލީލުތަކުން ސާބިތުވާ ކަމެއް ހުށަހަޅައިދީފައިނުވާކަމަށެވެ.

30. މި މައްސަލައިގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/82 ފައިލްއާއި އެއްބައިވަރުވުމާ ހިސާބުން މައްސަލަކަންތަކާއި، އެ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީ ފާހަގަކޮށްފައިވާ މި މައްސަލައިގައިވެސް ތަޠުބީޤުކޮށްދެވޭނެކަމަށް އޮތީކަމެވެ.

32. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

މުރާފިޢު ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

31. މުރާފިޢު ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، ކުރިޔަން ތުހުމަތާއި ގުޅިގެން ހުށަހަޅާ ހެކިތަކެއް ނުލިބުނުކަމާއި، އަދި ތުހުމަތު ކޮށްފައިވަނީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[33]ގެ ދަށުން ކަމަށްވާތީ، އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއް ތަޢުޒީރުން ކުޑަކުރަންވާނެކަމަށާއި، ޖިނާއީ ސިޔާސަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރަން އެދޭ ހާލަތްތަކުގައި، އެ ގޮތަށް އިތުރު ކުރެވޭނީވެސް އެންމެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[34]ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ ތެރެއިން 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަސް ކުޑަކުރެވިފައިވާތީ، މުރާފިޢު ދިފާޢުން އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓައި ކުރަންޖެހޭ ތަޙްޤީޤު ނުކުރުން، ޝަރުޢީ ދުސްތޫރުމަތީން ކަސްޓަޑީއަށް ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 (20 އޮގަސްޓު 2022) ކޯޓު ހުކުމުން ނުރައްކާތެރިވާ ހުކުމް ބާކީވާ ކުރަންޖެހޭކަމަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަސްޓަޑީއަށް ދޫކޮށްލުމަށް އެދިކަމަށެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް:

32. އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ އަހުމަދު އަބްދުއްސަލާމާއި އަދި މުރާފިޢު ދިފާޢުގެ ވަކީލަށް ތަކުރާރު ކުރަން ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތުހުމަތު ކޮށްފައިވެއެވެ. އެއީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[35] އާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[36] އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު[37] އެވެ. ކުރިން ބަޔާން ކުރެވުނު ދެ ޤާނޫނަކީ ޚާއްޞަ ދެ ޤާނޫނެވެ. ފަހުން ބަޔާން ކުރި ޤާނޫނަކީ ޢާންމު ޤާނޫނެވެ.

33. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
34. ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016
35. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
36. ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015
37. ޤާނޫނު ނަންބަރު 09/2014

33. އަދި މި މައްސަލައިގައި މުތުހަމު ފުލުހުން ތަޙްޤީޤު ނުވަތަ ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދުކޮށް ދިނުމަށް ހުށަހަޅައިފައިވަނީ، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[38]ގެ ދަށުންނެވެ. މިއީ ހާއްސަ ޤާނޫނަކަށްވާތީ، މިޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އިޖުރާއަތު ކުރިއަށް ގެންދަންވާނީ މި ހާއްސަ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުގެ ދަށުންނެވެ.

34. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

"16. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 9 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ހިމެނޭ ކުށްތަކުގެ ތުހުމަތުގައި ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ، ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުން އެދި ފުލުހުން ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޯޓަށް އެދިއްޖެނަމަ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި، ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމެއް ކުރުމުގެ ކުރިން، މީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓިދާނެ ހާލަތްތަކަށް ކަމަށް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ހާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ހާލަތެއް ފުރިހަމަވާނަމަ، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން އެމީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތުތަކަށް ވުޖޫދުގައިވާތޯ މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ކަނޑައެޅުމުގައި ކޯޓުން އިސްތިޢުމާލުކުރާ މިންގަނޑަކީ، ޖިނާއީ ކުށެއް ސާބިތުކުރުމަށް ބޭނުން މިންގަނޑަށް ވުރެ ދަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ދ) ގައި ބަޔާންކުރާ މިންގަނޑެއް ނޫނެވެ. އެ ހާލަތުގައި ކޯޓުން ބަލަންވާނީ، ފުލުހުން ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅާ އަންނަނިވި މައުލޫމާތަށް ބަލައިގެން، އެއިން ހާލަތެއް ވުޖޫދުގައި އޮތޯ، އެފަދަ ހާލަތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ގަބޫލު ބެލުމުގެ މައްޗަށެވެ.

(1) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަކީ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުރިން ހައްޔަރުކުރެވިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެކަމުގެ ރިކޯޑު؛

(2) ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަކީ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ކުރިން ދައުވާއެއް އުފުލިފައިވާ މީހެއްނަމަ، އެކަމުގެ ރިކޯޑު؛

(3) ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުގައި އެމީހާގެ ގުޅުންހުރި ހުށަހަޅާ މައުލޫމާތު؛

(4) ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ ހާލަތުގެ ތެރެއިން ހާލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުން ހުށަހަޅާ އެހެނިހެން މައުލޫމާތު."

38. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

35.އެހެންކަމުން، މި މާއްދާގެ ދަށުން މީހަކު ބަންދުކުރާނަމަ، އެ ބާރަހު ވުޖޫދުގައިވާކަމުގެ ބެލުމަތް ދަލީލުތަކެއް ސާބިތުކޮށްދޭންޖެހޭ މިންގަނޑަކީ އެ ބާރަހު ވުޖޫދުގައި އޮތުން، އެފަދަ ބާރަހެއް ވުޖޫދުގައި ނުވުމަކަށްވެސް ގާތްވެސް މި މިންގަނޑެވެ.

36.މި މައްސަލާގައި، ޝަރީޢަތުން ޖަވާބުދާރީ ސުވާލަކީ އިސްތިއުނާފުކުރެވި ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަމުރަށް[39] އެދި ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ހުށަހެޅި ފޯމު[40] ގައިވާ މައުލޫމާތުތަކަށްބަލައި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ފަދަ ބާރަހެއް އޮތްކަން ޝަރީޢަތުގައި ބޭނާ މިންގަނޑުން ސާބިތުކުރެވިފައިވާތީ ނުވަތަ ނުރުއްސެއެވެ.

37.އެގޮތުން، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[41]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ފަދައިން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ އަށްސަލާއި މުޅިއަމަލު ދިފާއުގެ ހައްޤުގައި ދަތިކުރު ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަށްސަލު އަށްސަލުގެ ހައްޤުގައި ދަތިކުރު ބަލައިގަތުމަށް މާއްދާގެ މައްސަލަތަކުގައި ހިޔާރު ބޭނުންކުރުމުގެ މާއްދާގެ ހިނގުމުގެ މައްސަލައިގެ އިތުރުން އަދި އެކަން މައްސަލަގައި އަށްސަލު އަށްސަލު ހައްޤުގައި ދަތިކުރު ގެނެސްފައިވާކަން ދެނެގަނެވެއެވެ.

38.މުޅިއަމަލު ދިފާއުގެ ހައްޤުގައި ދަތިކުރު ބަލައިގަތުމަށް ޖެހިފައިވާ ކުރުގެ ތުރުމަތީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރު އެތަކެތި ގެންގުޅުމުގެ ތުރުމަތީގެ އަތުފުޅު ހިފުން ޖެހޭ ކުރުމަކުގެ ތުރުމަތީގައި ހައްޤުގައި ދަތިކުރު ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

39.އެހެންކަމުން، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[42]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ ތެރެއިން ދޭ މިންގަނޑަށް ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާކަމަށް އަދުރަނުނަށް ބަލައިގެނެވެ. ތުރުމަތީކުރުވާ

39. ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 އަމުރާއި އަދި އެކަމުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 އަމުރު
40. ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު MF/195207 އަދި MF/195316 ނަންބަރު ބަންދާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ހުށަހެޅުމުގެ ފޯމު
41. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
42. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

ފަރާތުގެ ހައްޤަކު ދޭތެރެން ރިޢާޔަތްކޮށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް އޮތުމުން ދަރަޖަތު ކޯރުދިނީ ކޮންމެ މީހެއްގެ ބަންދާމެދުވެސް ގޮތެއް ނިންމާއިރު ބަލަންޖެހޭ އުޞޫލުގެ ހާލަތަކަށްވަނީވެ. މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ އޭނާ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުން ދޫކޮށްލީ މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ ފަރާތެއްގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ އަމުރު ދޭ ކަމަށް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ސަބީލް އާދަމް**[43] ޤަޟިއްޔާގައި ބަރަސަން ޝަފީޤުގެ ދަރަޖާގެ 31 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން ކުރުގެ އަމަލު ހިނގުމުގައި ބައިވެރިވި އެހެން ބައިވެރިންގެ ބަޔާނުތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައި އަނެއް ބައިވެރިޔާގެ ބަންދަށް ޚިޔާލު ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ދަށުން ބަލާފައިވާނެކަމަށް ނުބެލޭނެއެވެ.

40. އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ އަހުމަދު އަސްލަމްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ތަފާތު 3 (ތިނެއް) ފަހަރެއްގެ މަތިން އިތުރުކޮށްފައިވާއިރު، އަހުމަދު އަސްލަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވަނީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައިކަން، އަހުމަދު އަސްލަމްގެ ބަންދާމެދު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އަމުރުތަކުން އެނގެއެވެ. ހަމައެފަދައިން، އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ މުޙައްމަދު ޝިފާހަމްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ތަފާތު 4 (ހަތަރެއް) ފަހަރެއްގެ މަތިން އިތުރުކޮށްފައިވާއިރު، މުޙައްމަދު ޝިފާހަމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވަނީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައިކަން، މުޙައްމަދު ޝިފާހަމްގެ ބަންދާމެދު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އަމުރުތަކުން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފު މިކުރާވާ ކޯޓު އަމުރުތަކުގައި[44] އިސްތިއުނާފު ހައްދުވާ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގައި، **<u>އެމީހުންގެ ފަރާތުން ހިންގި ޖަރީމާގެ ސަބަބުން ބިރުވެރިކަން މުޖުތަމަޢަށް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވުން ކަމުގައި ވިސްނާފައިވާ އަސާސެއް ލިބިފައި ނުވާތީ،</u>** މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް ނުކުރާކަމަށް ނިންމާފައިވާ ކޯޓު އަސާސެއް މައްސަލަ ބިނާކޮށްގެން ސާފެއް ނުވެއެވެ.

---

43. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/79 ޤަޟިއްޔާ
44. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރާއި އަދި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރު

41. ދެން އަޅާ ސުވާލަކީ އިސްތިއުނާފު ޢަދާލަތު ފަރާތްތަކުން ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވަފާނެކަމުގެ އިހްތިމާލު އޮތްތޯ ނުވަތަ ނެތްތޯއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރުތަކުގައި މި ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން އަބުރުމަތީ އަދާސަވާ ބަޔާނުން ދޫކުރި އަމުރުގައި؛

“ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވަފާނެކަމަށް ބެލެވޭ ކޮންމެ މީހަކުގެ ބަޔާން (މިސާ ހުއްދަތުކުރުމުގެ ކުރިން ފުލުސް ބަޔާނުނެގުން / ސިވިލް ބަޔާނުނެގުން) ފުލުހުން ޝަރީޢަތުގައި ހާޒިރުކުރެވިފައިވާ އެކަށީގެންވާ އެއްވެސް ކަމެއް މިހާރު ކުރިނަމަވެސް، ތަޙްޤީޤް މިހާރު ހުށަހަޅާފައިވާ ހުއްޖަތް އަދި ހުށަހަޅާނެކަމަށް ބެލެވޭ ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވިދާނެކަމަށް ކޮންކޮން ކަމަކަށް ނުބެލެވޭނަމައި، މިސާގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅޭ ޝަރުޠުތަކާއި ބަޔާން ދޫކުރުމަކީ، ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވޭ އިހްތިމާލު ދެނެގަނެވިދާނެކަމަށް ފެނިއްޖިއްޔާއި...”

މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މުތުހަމުގެ ދިފާޢަށް ބަޔާނުން ދޫކުރި އަމުރުގައި؛

“ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވާފާނެކަމަށް ބެލެވޭކަމަށް ބަލަހައްޓަވާ ނަމަވެސް އެކަމަށް ބާރުލިބޭ ސަބަބުތަކެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާތީއާއި، އެކަން ވަކިން ކުރުމަށް ކަމެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާތީއާއި، ކުރުގެ ހާލަތު ހިނގައިދާ ބެލުމަކަށް ފެށުނު ނަމަވެސް އެއީ މި މަސްއަލަގައި ދިފާޢު ހުށަހަޅާ ނުފޫޒު ފޯރުވާ ސަބަބެއް ކަމަށް ބަލައި، ނިމުމެއް ނުބައި ޖަމާ ބަޔާންގައި ބެހެއްޓުންތަކަށް ނުދެވޭނެއެވެ...”

މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

42. އިސްތިއުނާފު ޢަދާލަތު ފަރާތްތަކުން މި ނުކުތާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާނަށް އަލިއަޅުވާލައެވެ. ކުރުގެ ތަހުގީގުގައި ހުއްޖަތްކުރުމަށް ބަޔާނުކުރުމުގައިވާ ފަރާތެއް ބަޔާނުން ދޫކުރެއްވިކަމަށް، ހަމަ ނުފޫޒުގައި ނުވަތަ ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވަފާނެކަމަށް ބެލެވި، އެގޮތަށް ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާނުގެ މުއްދަތު އިޙުތިރާމުކުރާ އެދި ފުލުހުން ނުވަތަ ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ހުށަހެޅިނަމަވެސް، އެކަން ދަލީލަކު ކުރުމުގެ ގޮތުން ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަމަލާދެއްވި ދޯނި އެއްޗެހި ގެނެގުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[45]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާ ފަދަ މައްސަލަ ހުށަހަޅާނެކަމެވެ. ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ބުނެފައިވާ ހެކިވެރިން ސިއްރުން ހެކިބަސް ދެއްވި އެއީ ހެކިބަސް ދޭން ފަސްގެހެނީ ހުއްޖަތް ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އިހްތިމާލު އޮތްކަމަށެވެ.

45. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010

ނަމަވެސް، ހެކިބަސް ދޭންތިބި ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވައިދާނެކަމުގެ އިބްތިދާއީ ހެކިތަކެއް މި މިންވަރުން ސާބިތުވާކަން އަހުރެމެންނަށް ނުފެނުނުކަމެވެ.

43. ޕްރޮސިކިއުޝަން އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[46]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަމަށް ވާއިރު، އެ މާއްދާއަށް ބެލުމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ފުރަތަމަ ވާންޖެހޭކަން އެނގެން އޮވެއެވެ. އެކަން ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[47]ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި އެއިން "ހާލަތެއް" މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި އޮތުމުން އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޝަން ހުށަހަޅާފައިވާ ދި ހާލަތަށް ވުޖޫދުވެފައި ނުވާކަން ފެނޭ ގޮތުންނަމަ އެ މާއްދާގެ ބޭނުމަކީ އެ ފަރާތެއް ބަންދު ކުރުވިޔަނުދެއެވެ. އެފަދަ ހާލަތެއް ކުރިން އޮތްފައި މިހާރު ނެތިގެންވެއްޖެނަމަ، ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކުގެ އަލިގައި އެކަން ސަބަބާއެކު ފަނޑިޔާރު ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް:

44. އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތްތަކަށް ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިކުތް މި މައްސަލައިގައި ހަވާލާދީފައިވާ އަމުރުތަކާ[48] ބާޠިލު އަމުރުތަކެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ޕްރޮސިކިއުޝަން އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް ދަށު ކޯޓަށް ހަވާލުކުރައްވައިފިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލިގައި އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތްތަކުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅިދާނެކަން އަންގައި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

---

46. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
47. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010
48. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރާއި އަދި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒްގެ ރައުޔު

45. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު

46. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔާ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހު، އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ނުކުތާތަކުގައި ބާޠިލްކުރުމުން ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތީން ހުކުމް، ހދ. ކުޅުދުއްފުށި / އަވަދާގެ، އަޙްމަދު އައްސަމް ޖުވެނައިލް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ކުރިމަތިލާ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1577 ކޯޓު އަމުރާއި އަދި، ކ.މާލެ / މއ. ކަނޑުހުރާ، މުޙައްމަދު ޒިޔާދަން ޖުވެނައިލް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ކުރިމަތިލާ ކޯޓުން ނެރުއްވާ އަމުރުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1635 ކޯޓު އަމުރަކީ ބާޠިލު އަމުރުތަކެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އަޙްމަދު އައްސަމްއާއި މުޙައްމަދު ޒިޔާދަންގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް ދަށު ކޯޓަށް ހަވާލުކޮށްދިނަމެ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްލާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި ޢުޤޫބާތުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް އަންގައި، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ތިބި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކުރީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް | ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް | ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

(ރިޔާސަތު)